

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за програмна акредитация на професионалното направление 3.8 „Икономика” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление (ПКСНУ) на НАОА от 04.10.2017 г. (Протокол № 7) по искане на Шуменския университет (ШУ) „Епископ Константин Преславски”.

На заседание, проведено на 04.07.2018 г. (Протокол № 21), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКСНУ приеха доклада на утвърдената с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 11.01.2018 г. (Протокол № 1) експертна група в състав:

1. Доц. д-р Христина Благойчева, Икономически университет – Варна, ръководител на групата
  2. Доц. д-р Любомира Коева-Димитрова, Медицински университет – Варна
  3. Ростислав Петров, студент в Русенския университет „Ангел Кънчев”
- Наблюдаващ процедурата член на ПКСНУ: доц. д-р Георги Николов

Експертната група е извършила проверка в ШУ през периода от 14.03.2018 г. до 16.03.2018 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКСНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

Първичното звено, осъществяващо обучението в професионалното направление (ПН) 3.8 „Икономика” в ШУ, е катедрата „Икономика и математическо моделиране”, а основното обучаващо звено – Факултетът по математика и информатика на университета. Обучението в професионалното направление е организирано в съответствие с мисията и стратегическите цели и задачи на университета и е съобразено до голяма степен със стратегическите документи за качеството на висшето образование на европейско и национално ниво. ШУ има официално приета и публично огласена политика по качеството, която е част от стратегическото му управление. В него се извършват регулярно вътрешни одити за оценяване на функционирането на системата за управление на качеството и на обучението в университета, резултатите от които се публикуват на институционалната интернет

страница, като при необходимост се предприемат конкретни действия за тяхното подобряване. В ШУ се прилага политика за осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и образователната дейност на академичния му състав, която е развита в конкретни вътрешни нормативни актове на университета и е заложена като приоритет в Стратегията за неговото развитие през периода 2016-2025 г.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието”.

В ШУ е създадена подходяща организация за управление на качеството на образователната дейност, включително и в ПН 3.8 „Икономика”. Тя се основава на вътрешната система за осигуряване, оценяване и контрол на качеството на обучението и на академичния състав, за чието функциониране са създадени съответни структури. Провеждат се периодични обучения на преподавателите и административните служители в професионалното направление за осигуряване на качеството и оптимизацията на учебния процес. Университета има свой Етичен кодекс, огласен на интернет страницата му, както и Етична комисия във връзка с прилагането на кодекса. Факултетът по математика и информатика разполага с Правилник за превенция и реакция при плагиатство и изпитни измами на студенти и докторанти, който е огласен на университетската интернет страницата. В него се прилага система за предотвратяване и разкриване на плагиатство в студентски разработки, като през оценявания период са установени 4 случая на опит за измами на изпити и 8 случая на некоректно ползване на материали от интернет, за което са санкционирани съответните студенти.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

В ШУ се прилагат официално приети и публично огласени методически стандарти за учебната документация на предлаганите от него специалности и ОКС, основаващи се на действащите държавни и вътрешни нормативни актове на университета, в които са определени унифицирани изискванията за структурните параметри на документацията, както и процедурите за нейното обновяване. В университета се събира периодично и анализира информация от потребители на негови кадри за практическата подготовка на студентите в ПН 3.8 „Икономика”. При оценяването на техните академични постижения се използват ясни и предварително огласени методи и критерии, които позволяват обективно оценяване на знанията и уменията на студентите и придобитите от тях компетенции по отделните учебни дисциплини. Постигната е в значителна степен съвместимост и сравнимост на учебните планове на специалностите в ПН 3.8 „Икономика” с учебните планове на аналогични специалности, предлагани от други висши училища в страната. На ЕГ не е представена информация за осъществен сравнителен анализ на учебните планове на чуждестранни висши училища. В университета се прилагат специфични процедури за контрол, анализ, оценяване, утвърждаване и обновяване на учебната документация на отделните специалности в бакалавърската и магистърската степен. През оценявания период са извършени две актуализации на предлаганите специалности в ПН 3.8 „Икономика”,

при които са участвали представители на студентите и на бизнеса, членове на създадения към университета Консултативен борд на работодателите. Учебният план на специалността „Икономика” в бакалавърската степен не е съобразен с разпоредбите на Закона за физическото възпитание и спорта по отношение на спортните занимания на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление”.

ШУ разполага с правила за стимулиране на мотивацията на обучаващите се в него студенти, включително и в оценяваното професионално направление, за активно участие в учебния процес и по-добра професионална подготовка. При обучението на студентите в бакалавърската степен на професионалното направление се отделя сериозно внимание на практическата им подготовка, за която се прилагат новаторски форми, като Учебно-тренировъчна фирма, пътуващите практически семинари, доброволните извънаудиторни практически занимания, студентски тренировъчни компании и други форми. Мнението на обучаващите се студентите в професионалното направление е обект на системни проучвания чрез различни анкетни карти с конкретна тематична насоченост, резултатите от които се огласяват на интернет страницата на университета. В него се прилагат съвременни методи за оценяване на постиженията на студентите, които са разписани в учебните програми по отделните дисциплини и в комплекта за студента по всяка дисциплина. Осъществява се обратна връзка между преподавателите и студентите чрез преки контакти между тях, периодични срещи и анонимни анкети. През оценявания период в изпитните комисии за държавни изпити и защиты на дипломни работи са участвали осем представители на практиката, част от които са участвали няколко пъти в такива комисии. Във вътрешните нормативни актове на ШУ е регламентирано осъществяването на текущ мониторинг и периодичен анализ на предлаганите от него образователни програми, в които дейности участват и представители на студентите и работодателите, като потенциалните потребители на негови кадри. Университетът разполага с процедура за работа с жалби на студентите, която е огласена на интернет страницата му. В него няма постоянна комисия за работа със жалби на студентите, а със заповед на заместник-ректора по учебна дейност се формира конкретна комисия за всеки отделен случай. През оценявания период не са подавани писмени жалби от обучаващи се студенти в ПН 3.8 „Икономика”.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл” на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане”.

В ШУ е създадена добра организация за привличане, приемане и адаптиране на българските и чуждестранните студенти, включително и в ПН „Икономика”. Той разполага с необходимите вътрешни нормативни актове за регламентиране на отделните етапи на „жизнения цикъл” на студентите, които са огласени на неговата интернет страница. Обучението на студентите в професионалното направление се осъществява съгласно изискванията на действащите държавни и вътрешни

нормативни актове на университета. През учебната 2016/2017 година в него са се обучавали 246 студенти (196 в бакалавърската степен и 50 в магистърската степен), които са близо два пъти по-малко от броя им през учебната 2012/2013 година. Основните причини за това са системното намаляване на утвърждавания от Министерския съвет прием на студенти в ПН 3.8 „Икономика“ в университета и на завършващите средно образование в страната. През оценявания период в професионалното направление са се дипломирали 720 студенти, от които 346 студенти са били в бакалавърската степен, а 377 студенти – в магистърската степен. Малък е броят и процентът на прекъсналите и отпадналите студенти в професионалното направление. Университетът разполага с правила и процедури за признаване на квалификации, придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и има определени конкретни институционални структури за осъществяване на тези дейности. Осигурени са възможности за мобилности на студентите, за което са подписани голям брой договори по програмата „Еразъм+“ и за двустранно сътрудничество и академичен обмен с чуждестранни висши училища. През оценявания период са осъществени 10 изходящи мобилности на обучаващи се студенти в професионалното направление, но не са реализирани входящи студентски мобилности в това направление. Регламентирано е включването на студентите в научноизследователска дейност (НИД) и в изпълнението на образователни и изследователски проекти, като през оценявания период в такива проекти са участвали 86 студенти в професионалното направление. Спазват се държавните изисквания по отношение на съдържанието на издаваните от университета официални документи за образование и квалификация. В ШУ е създадена система за регистриране реализацията на завършилите в него студенти. През последните пет години около 89% от дипломиралите се студенти в ПН 3.8 „Икономика“ са се реализирали успешно на пазара на труда, повечето от които работят по придобитите специалности в това направление.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

Кадрова политика на ШУ е съобразена със законовите изисквания и се основава на публично оповестени правила и процедури за наемане на квалифициран академичен състав. Към 31.12.2017 г. обучението на студентите в ПН 3.8 „Икономика“ се осъществява от 36 преподаватели на ОТД в ШУ, като от тях 23 преподаватели (64%) са хабилитирани (7 професори и 16 доценти). Средната им възраст е благоприятна (54 години) и осигурява устойчивост в развитието на професионалното направление. Почти всички профилиращи дисциплини в оценяваното професионално направление се водят от преподаватели на първи ОТД в ШУ с доказана квалификация и професионален опит в направлението. ШУ разполага със система за атестиране на академичния му състав. През оценявания период по тази система са извършени 24 атестации на преподаватели от ПН 3.8 „Икономика“, които са приключили с много добри атестационни оценки. Университетът стимулира кариерното израстване на преподавателите, като през оценявания период около 2/3 от преподавателите в ПН 3.8 „Икономика“ са постигнали професионално развитие. В него се прилага система за насърчаване и

подпомагане на академичната мобилност на преподавателите в рамките на програмата „Еразъм+” и на договори за двустранно сътрудничество и академичен обмен. През оценявания период са осъществени 14 изходящи мобилности на преподаватели в ПН 3.8 „Икономика” с образователна и изследователска цел и три входящи мобилности в професионалното направление на преподаватели от чуждестранни висши училища.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

Преподавателите в катедрата „Икономика и математическо моделиране” извършват значителна по обем научноизследователска и публикационна дейност по проблематиката на оценяваното професионално направление. Те са осъществили през оценявания период 166 публикации, от които 38 публикации (23%) са били в чуждестранни научни издания, като на един преподавател се падат по 13,8 публикации. Около 27% от публикациите им са били в реферирани и индексирани научни издания в страната и чужбина, а техни публикации са цитирани 71 пъти в такива издания. През този период са осъществени 114 участия на преподавателите в катедрата в образователни и изследователски проекти и 61 участия в научни форуми, по-голямата част от които са били национални. Преподавателите в катедрата нямат публикации в научни издания с импакт фактор или с импакт ранг. Студентите в оценяваното професионално направление са осъществили 179 публикации (студии, статии и научни доклади), като от тях 120 публикации са били самостоятелни, а 59 публикации – съвместни с преподаватели в катедрата. Осигурена е бърза и качествена връзка чрез интернет и интранет до масиви с база данни и възможности за използване на съвременни информационни технологии в образователната и научноизследователската дейност на студентите. Създадени са административни и организационни условия за разпространение в подходяща форма на изследователски резултати на студентите и академичния състав на университета от обществен и приложен интерес.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъсната развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

ШУ разполага с достатъчна и добре поддържана материално-техническа и информационна база за обучение и НИД в отделните професионални направления. Осигурени са съвременни компютърни зали и лаборатории със специализирано оборудване и условия за непрекъснат достъп на студентите и преподавателите до безжичен интернет. Студентите в ПН 3.8 „Икономика” разполагат с голям обем библиотечни и информационни ресурси при обучението и научноизследователската им работа, като и с достъп до редица научни издания в областта на професионалното направление и до известни международни електронни библиотеки и бази данни. В ШУ не се осъществява дистанционно обучение, но в учебния процес се ползва платформа за електронно обучение. Създадени са необходимите нормативни и организационни условия за академично

и административно обслужване на студентите, което се осъществява от конкретни университетски и факултетски структури.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

В ШУ е създадена добра система и организация за управление на информацията, свързана с качеството на обучението на студентите и професионалната им реализация. С набирането на такава информация и осъществяването на конкретни действия във връзка с нейното управление са ангажирани различни органи и структури в университета. Той разполага с функционираща Алумни система, която се развива и обогатява периодично. Катедрата „Икономика и математическо моделиране” поддържа собствени информационни масиви за международните постижения и за актуалността на предлагания учебен материал, които се използват при обновяването на учебната документация на специалностите в оценяваното професионално направление.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

ШУ има официална и добре поддържана интернет страница, която се актуализира периодично и е достъпна в световната интернет мрежа. На нея е публикувана голям обем обективна и лесно достъпна информация, свързана с приема и обучението на студентите в отделните професионални направления, тяхното дипломиране, придобиваната квалификация, възможностите за професионална им реализация и кариерно развитие. На интернет страницата на университета е огласена още актуална информация за осъществяваната в него научноизследователска, проектна и международна дейност, провежданите научни форуми, официалните научни издания, както и за условията и възможностите за мобилности на студентите и преподавателите в университета. На електронната страница на Факултета по математика и информатика е публикувана конкретна информация във връзка с обучението на студентите в оценяваното професионално направление – графиците на учебния процес, изпитните сесии, провежданите практики и стажове през съответната учебна година и друга актуална информация, свързана със студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

ШУ разполага с правила и процедури за текущ мониторинг на учебните програми в отделните професионални направления и за тяхното актуализиране съобразно развитието на съответната наука и потребностите на практиката. През оценявания период са осъществени две актуализации на учебните програми в ПН 3.8 „Икономика”, при които са взети предвид препоръките на студентите и работодатели при тяхното анкетиране. Резултатите от анкетните проучвания се огласяват сред академичната общност чрез вътрешната комуникационна мрежа и се съхраняват в електронна база данни. Те се анализират от ръководните органи на

съответните управленски равнища в университета, които предприемат конкретни действия за по-нататъшно подобряване на образователната дейност в оценяваното професионално направление. Обект на постоянен мониторинг е и успеваемостта на обучаващите се студенти в професионалното направление, която бележи системно повишение.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

В ШУ се осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на предлаганите от него образователни програми в отделните степени на обучение и на учебната им документация по ясни и публично огласени правила, които са обект на вътрешни одити и на външно оценяване от експертни групи на НАОА. Вътрешните одити се извършват от сертифицирани институционални одитори – преподаватели с богат опит по оценъчни процедури, като резултатите от тях се огласяват в специален бюлетин, публикуван на интернет страницата на университета. Последната програмна акредитация на ПН 3.8 „Икономика” е осъществена през месец юли 2013 г., за която е изготвен и представен в НАОА самооценяващ доклад съгласно прилаганите към този момент оценъчни критерии на агенцията с конкретни доказателствени материали. Катедрата „Икономика и математическо моделиране” е предприела действия за изпълнението на направените при тази акредитация препоръки, чието изпълнение е довело до значително подобряване на кадровото осигуряване, публикационната дейност, международните контакти и мобилностите на преподавателите и студентите в оценяваното професионално направление.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **11.07.2018 г. (Протокол № 22)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКШУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионалното направление 3.8 „Икономика” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” на основание обща оценка **8,85 (осем цяло и осемдесет и пет стотни)**.

За ОКС „бакалавър”

Специалност „Икономика” – редовна и задочна форма на обучение.

За ОКС „магистър”

Специалност „Икономика и управление на бизнеса” – редовна и задочна форма на обучение.

Специалност „Корпоративни финанси и счетоводство” – редовна и задочна форма на обучение.

Специалност „Управление на проекти и програми” – редовна и задочна форма на

обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е пет години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионалното направление 3.8 „Икономика” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” за ОКС „бакалавър” 320 студенти (редовна и задочна форма на обучение) и за ОКС „магистър” 80 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 400 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Учебният план на специалността „Икономика” в бакалавърската степен да се приведе в съответствие с изискванията на Закона за физическото възпитание и спорта по отношение на спортните занимания на студентите.

Срок: началото на учебната 2018/2019
година

2. Да се предприемат действия за осъществяване от преподавателите в катедрата „Икономика и математическо моделиране” на публикации в научни издания с импакт фактор или с импакт ранг.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: съществено съответствие

Председател на ПКЧНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)